

„Svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

spoločensko-duchovný OBČASNÍK

pre stredné Slovensko

číslo 28, rok 2010

Sláva Isusu Christu!

Podľa môjho názoru je v súčasnosti pravoslávnych kresťanov v Banskej Bystrici viac, ako bolo v roku 2001. Vtedy sa k Pravoslávnej Cirkvi prihlásilo 196 ľudí. No je veľká škoda, že iba malé percento týchto ľudí sa aktívne zapojilo a zapája do cirkevného života u nás. Je nás málo, ktorí sa zaujímame o dianie v Cirkvi, prichádzame na bohoslužby, prijímame sväté Dary atď. Aktívni veriaci sú tí, ktorí sa len nenazývajú pravoslávny, ale snažia sa žiť pravoslávne. Je smutné, že mnoho ľudí si počas dlhotrvajúceho komunizmu odvykli od slúženia, odvykli si od Cirkvi a poddali sa konzumnému spôsobu života, v ktorom Boh už nemá miesto!

7. októbra tohto roku bolo presne deväť rokov, ako som prijala sväté Pravoslávie. Môžem povedať, že za toto obdobie sa u nás Pravoslávna Cirkev s Božou pomocou dostáva do povedomia inoslávnych ľudí vďaka Pravoslávnej charite, ktorú sa snažíme robiť, tiež vďaka tomuto časopisu Svetlo Pravoslávia a v neposlednom rade vďaka veriacim, ktorí sa snažia byť akými misionármi.

Je pravda, že situácia u nás nie je ideálna. V Banskej Bystrici už niekoľko rokov slúžime každú druhú nedeľu v náhradných priestoroch v Agentúre sociálnych služieb. Nikto z nás sa s týmto náhradným priestorom úplne neuspokojil a každý by chcel, aby sme aj my raz slúžili v chráme, alebo aspoň v nejakom domčeku, ktorý by patril pravoslávnej Cirkvi. Mohlo by sa tam pravidelne slúžiť, bývať, naplno by sa vďaka tomu mohla rozbehnúť charita na pomoc ľuďom v hmotnej núdzi, bola by tam knižnica s pravoslávnu literatúrou, mohol by sa tam vydávať náš časopis, možností je veľa.

*Žiaľ, na realizáciu nášho plánu nám doteraz chýbali finančné prostriedky a takisto nám chýbala odvaha vyhlásiť zbierku. Možno sme mali strach, že by sme sa stretli s nepochopením. Mňa osobne veľmi povzbudil článok duchovného otca Mgr. Pavla Tkáča, ktorý vyšiel v septembri tohto roku v časopise Odkaz sv. Cyrila a Metoda pod názvom **Pravoslávna misia na strednom a západnom Slovensku**. Touto cestou by som mu chcela poďakovať, že sa zaujíma o dianie u nás. No je vidieť, že o misiu na strednom a západnom Slovensku sa zaujímajú aj naši bežní veriaci, ktorých trápi táto otázka.*

sestra v Christu Jana

Listy valaamského starca schiigumena Jána

Päťdesiaty druhý list, 10.1.1951

Christos medzi nami!

Bohom milovaná matička. Tvoj obsiahly list som dostal práve včas; píšeš o svojich prežívaniach (zážitkoch). Po dobrej nálade sa opäť dostavili zármutok a ustarostenosť; ináč to ani v tomto údolí náreku nemôže byť: ani svätí a zbožní Boží ľudia neboli oslobodení od podobných premien; prečítaj si 46. kapitolu u svätého Izáka Sýrskeho.

Píšeš tiež, že Tvoja známa vstúpila do sekty. Je mi to veľmi ľúto, že pravoslávni ľudia veľmi málo poznajú svoje učenie a potom ľahko vstupujú do rôznych siekt. Všetky sekty, herézy a rozkoly sú založené na hrdosti a autosugescii. **V pravosláví sú autoritou Všeobecné snemy a učenie svätých Otcov.** Pán povedal: „Blahoslavení čistí srdcom, lebo oni Boha uzrú“. Svätí Otcovia s Božou pomocou očistili svoje srdcia od vášni. Dobre poznajú Božiu vôľu, odhalenú vo Svätom Písme, ale tí, čo svoje srdcia od vášni neočisťujú, Sväté Písmo nemôžu správne chápať, a takýto ľudia sa na Svätom Písme potkávajú, odkláňajú sa od správnej cesty a putujú do rôznych strán. Tak povediac: vystúpili z veľkého parníka a sadli si do malej loďky a na nej chcú preplávať cez more života, ale hynú vo vlnách zmäteného mudrovania. Vytrhnú text zo Svätého Písma pre ospravedlnenie svojho poblúdenia.

Nemám príliš veľa času na to, aby som si písal s Tvojou známostou, nech si prečíta knihu biskupa Teofana „Cesta k spáse“, v nej nájde odpovede na svoje otázky, nech ju poučí Pán.

Päťdesiaty tretí list, 20.1.1951

Píšeš, že si zazmätkovala a si málo oduševnená pre to, aby si sa zdvihla zo zeme. Nerozčuľuj sa, buď spokojná s tým, čo máš: úsilie o jediné na potrebu. Každému svoj životný obraz; teda stotožňuj sa so svojim stavom a poučuj sa, aby všetko bolo pre Boha. Nesnaž sa o meditatívny život, snaž sa žiť život aktívny, veď som ti povedal: snaž sa plniť evanjeliové prikázania, lebo súd pri druhom príchode bude podľa evanjelia. Samozrejme, že Boha si nepredstavuj ako prísneho trestajúceho. Je veľmi milostivý. Sláva, Pane, Tvojmu milosrdenstvu! Ak Tebou otrásie nejaká cnosť, nerozochvej sa, lebo naša podstata je veľmi premenlivá. Iba anjelom je vlastné nemenne prebývať v cnostiach. Podľa apoštola: „Na predchádzajúce zabudni a napreduj“.

Teraz čítam veľmi málo kníh, opakujem si iba poznámky, poznamenal som si ich v rôznom období. Určeného modlitebného pravidla sa nedržím, snažím sa držať pravidla mýtnika. Viac sa mi páči čítanie evanjelia, listov apoštolov a žalmov s výkladmi. Keď si ľahnem do postele, snažím sa čítať evanjelium naspamäť toľko, koľko viem, je to pre mňa veľmi osožné. Rozprávať o jedinom na

potrebu, nenašiel som jednomysel'ného: ach, aké je to pre nás hriešnych veľké blaho svätootcovská literatúra; začnem čítať, a presne toto som pred tým nečítal. Dnes som u ctihodného Izáka Sýrskeho prečítal 34. slovo, výborne. Teraz sa zaoberám myšlienkou o večnom živote. Večnosť – niet konca, až mi je nepríjemne!

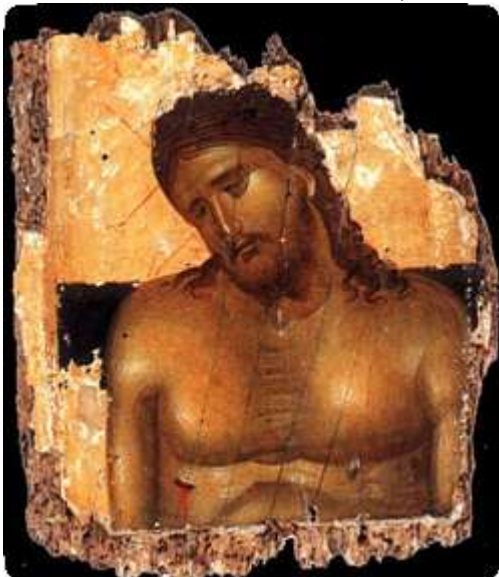
Tu na zemi, akokoľvek ťažko by sa nám žilo, alebo akékoľvek starosti sme mali, či ťažké choroby, všetko sa skončí smrťou človeka. Niektorí v ťažkých minútach vravia: keby som už zomrel! Aké je to potešenie, že sa už skončí utrpenie, ale čo nás čaká v budúcom živote, večnosť nemá konca, Pane! Zmiluj sa nad nami hriešnymi. Je potešujúce čítať evanjelium. Niekedy v noci, keď vstanem, prečítam si kapitolu, ležiac si ju opakujem, aj slzy prenikajú z Božieho milosrdenstva. Divné je Božie milosrdenstvo pre nás hriešnych, prijal naše telo a stal sa skutočným človekom (okrem hriechu), neschováam to pred Tebou, keď píšem tieto riadky, plačem. Nepíšem ti z pýchy, ale jednoducho sa s Tebou chcem podeliť o svoje zážitky (pocity), ako s človekom rovnakého zmýšľania.

Tento týždeň slúžim a spomínam Ťa vo svojich modlitbách, nech Ťa ochraňuje Pán. Prosforky sa snaž rozdať, ale nezabudni aj na seba, zober si dve.

Privolávam na Teba Božie požehnanie, s láskou v Christu.

Päťdesiatštvrtý list, 2.5.1951

Hľa, aká si sa ukázala chorá duchom. Ukončili Tvoju poslušnosť (pomoc pri chráme) a zaseklo sa Tvoje srdce, hovoríš tiež „nepekne ťa vyhnali, ako malé dievčatko“. To len pre Tvoju hlúposť, niet sa preto ani prečo urážať. Teraz by si mala byť vďačná za to, že môžeš v chráme stať bez starosti, veď si pred tým písala, že si bola nespokojná s tou poslušnosťou.

Zmenila si sa, preto sa Ti zaseklo srdce. Je dobre, že si si to všimla, a kajala sa z toho. Boh Ti odpustí. Ale vedz, že bez pokorujúcich príležitostí sa nemôžeme pokore naučiť.

Čítame sväté evanjelium, ale zabúdame pri tom na Christove utrpenie. On dokonalý Boh a človek (bezhriešny), kvôli našej spásy trpel urážanie, ponížovanie, opl'uvanie, bitie palicou po tele a hlave, a potupnú smrť na kríži; odpusť nám, Pane, našu nedbanlivosť a nepozornosť k Tvojmu utrpeniu! A my, čo sme urobili? Ani slovko sme nepovedali, a to zaseklo naše srdce; znamená to, že nemáme pokory, ale sme hrdí. Bez pokory niet spásy, a naše podvihy budú pyšné. Pán obdarúva ľudí nie pre námahu, ale pre ich pokoru, tak nás to učia svätí Otcovia. V ťažkých časoch je potrebné čítať evanjelium a diela svätých Otcov.

Päťdesiatypiaty list, 1952

...Stále sa odsudzujes, považujes sa za nikde nehodnu a najhoršiu zo všetkých, no u Teba sú to iba slová, lebo sa takou necítiš byť; ak by si sa tak, ako hovoríš, cítila, tak by si ani iných v ničom neodsudzovala a nehnevala by si sa na to, že si X. Ale som ťa pomenoval cha, cha, cha! Aká si bláznivá. Píšeš ešte, „aby som u Boha vymodlil to, žeby Ty si bola lepšou“, no čo je toto za bláznivú prosbu! Tiež na smiech: ona bude žiť so založenými rukami, a Ty starček sa modli, aby sa ona stala lepšou. No v duchovnom poznaní to tak nie je; ani Boh, ani ja Ti nepomôžeme, ak sa zbožne nebudeš snažiť sama, povedali svätí Otcovia.

Včera ku mne prišiel mních a hovorí mi: „mám veľmi veľký hriech, neviem, či mi Boh odpustí“. Opýtal som sa ho, že aký? „Hanobenie Boha a svätých tajín“. Povedal som mu: v týchto myšlienkach niet hriechu, pretože sú od diabla a nazývajú sa prílohami, a prílohy nie sú hriechom; neobracaj k nim svoju pozornosť, ale svoju myseľ obráť na hocikaké miesto v evanjeliu. Porozprával som s nim ešte na túto tému a dal som mu Lestvičníka, aby si v ňom prečítal o hanlivých myšlienkach.

Dnes 4. januára svätá Cirkev sviatkuje 70 svätých apoštolov. Piati z nich odpadli. Judáš, potom Nikolaj, Fegel, Jermogen, ktorí boli biskupmi a Dimas, ktorý bol kňazom, zo všetkých sa stali sluhovia modiel. Skôr som sa zaoberal myšlienkou typu: prečo si Pán takýchto vybral, aby zvestovali o Ňom? Ved' predsa vedel, že odpadnú. Postupne som pochopil, že Pán vo svojej blahosti k Sebe volá každého, ale rešpektuje našu slobodnú vôľu, a ak sa niekto odkloní od cnostného života k životu pomýlenému, chybnému, je si na vine sám, pretože sa tou svojou slobodnou vôľou neponamáhal zapáčiť sa Bohu. Jeden si zamiloval peniaze, druhý zase tento dočasný svet, a takto padli aj ostatní. Zo slobodnej vôle sa musíme ponamáhať v tom, aby sme sa zapáčili Bohu, vtedy nám blahodat' pomôže, ale ak sa nebudeme namáhať (snažiť), nepomôže nám ani Božia blahodat'. Naša námaha (snaženie) a blahodat' idú súčasne ruka v ruke spolu.

Päťdesiatyšiesty list, 17.5.1951

Deň Svätej Trojice

List poslušníčke

...Netráp sa, duchovné dieťa, a nezúfaj či bude spasená Tvoja duša, tieto myšlienky sú od zlého démona: jednoducho ich neprijímaj. A ako duchovné vedenie Ti odporúčam častejšie čítať knihu abbu Doroteja, a snaž sa žiť podľa jeho rád, nech Ťa poučí Pán. Zostarol som v monastieri, a stále zodieram túto knihu, pre mňa je príručnou, každý deň ju čítam, pretože je abecedou mnícha.

Keď pracuješ spolu so sestrami, môžeš sa s nimi zhovárať: len aby to nebolo odsudzovanie a ohováranie, svätí Otcovia povedali: „duchovný rozhovor je striebro, ale mlčanie je zlato“, a prázdne slová – sama zistíš.

Ešte toto Ti poviem. Osobité priateľstvo si nezakladaj s nikým, ináč

získaš mnoho neužitočných starostí, a Tvoj život sa stane mnohostonajúcim. Posnaž sa svoju vôľu postaviť za seba. Do veľkých podvihov sa nepúšťaj, a nikoho v ničom neodsudzuj, v iných ich choroby (hriechy) nehľadaj, ale pozeraj na svoje, ktorých, samozrejme, nájdeš mnoho. Vášne, o ktorých píšeš, vlastnými silami bez Božej pomoci nepremôžeme. Musíme sa snažiť vykoreniť ich, a úplné víťazstvo nad nimi závisí od Božej blahodate. Si ešte mladá, nedôveruj si a pokoruj sa až po hrob, Tvoje roky sa rýchlo sa pominú. Ak sa niečo z ľudskej nemohúcnosti prihodí, nemá' sa a nebuď malodušnou, lebo nie sme múdrejší, ako premúdry Šalamún, a krotkejší, ako prorok Dávid, ani horlivejší, ako apoštol Peter. Pán pozná našu ľudskú nemohúcnosť (chorobu), a na pomoc nám dal pokánie, a niet takého hriechu, ktorý by Božie milosrdenstvo nepremohlo, všetky naše hriechy, akékoľvek by boli, v porovnaní s Božím milosrdenstvom sú, ako hrst' piesku hodeného do veľkého oceána.

Náš monastiery život plynie pomaly, mnoho starčekov už chodí s pomocou palíc, novicov nemáme, pretože súčasná mládež nie je vychovávaná v náboženskom duchu. Podľa postrehu biskupa Ignatija Brjančaninova, my sme poslednými mníchmi. Samozrejme, Boží zámer je pre nás hriechy nepochopiteľný (nedosiahnuteľný).

Pane, nech sa stane podľa Tvojej vôle vo všetkom. Privolávam na Teba Božie požehnanie, Pán a Nebeská Kráľovná nech Ti pomôžu v ťažkých časoch.

Päťdesiatysiedmy list, 16.8.1951

Sťažuješ sa, že sa nemôžeš sústrediť na modlitbu. „Všetko je ešte necitlivosť“, uvedom si svoju nedbanlivosť, a nie pôsobenie vonkajších vplyvov. Áno, modlitba je sladká, ale vyžaduje si obrovskú námahu, **„modlitba si vyžaduje zápas až do poslednej minúty života“**, povedal abba Agafon. Mala by si tiež vedieť, že každý život má svoje postavenie. Žiješ vo svete, snaž sa svoje veci, ku ktorým si Božou prozreteľnosťou povoláná, robiť svedomite, nikoho v ničom neodsudzuj, Všetko čo sama nemáš rada, nerob ani druhým. Neznášaš, keď Ti hovoria niečo nepríjemné, alebo Ťa ponížujú, alebo hnevajú, alebo sa k Tebe hrubo správajú, alebo Ti zlorečia, aj Ty nikomu nič takéto nerob. Toto je Tvoje postavenie v Tvojom živote, a preto sa snaž takto žiť, a z čoho Ťa usvedčia, z toho sa kajaj Pánovi. Ale to, o čo sa snažíš Ty, je vlastníctvo mníšskeho pustovníckeho života, a vyžaduje si dokonalú bezstarostnosť, a hlavne tú najhlbšiu pokoru: **bez pokory sú márne všetky cnosti**. A Ty si celý deň zahrnutá starosťami. Akože sa potom môžeš sústrediť pri modlitbe? Ak si nájdeš voľný čas, prečítaj si niečo z evanjelia, listov apoštolov, a pozri sa aj do svätootcovských kníh. Nech Ťa poučí Pán.

Čo sa týka Tvojich rozhovorov, pozoruj sa sama. Vždy, ak človek dostane nejakú funkciu (prácu), o ktorú sa sám nesnažil, znamená to, že je to Božia vôľa, a Pán pri nej pomôže; no pred nepríjemnosťami sa nikde neschováš. Kamkoľvek by človek šiel, stále pôjdu s ním.

Päťdesiatyôsmý list, 22.10.1951

...Fňukáš, že nekonáš dobré skutky! A toto asi nie sú dobré skutky – práca, ktorej máš až po krk. Ak k tomu pridáš neodsudzovanie druhých, to, čo nechceš, aby robili tebe, nerob ani ty

iným, to Ti akurát bude stačiť, buď pokojná. Ale zdvíhať nos v dobrom rozpoložení, je podľa mňa krajná nerozumnosť pre kresťana, spejúceho k duchovnému životu. Nech Ťa poučí Pán.

Nie je múdre, ale myslím si, že je to hriechne, myslieť si „že bezo mňa by si sa prepadla“. Čítaj Sväté Písmo, svätých Otcov a poučuj sa. Čo sú proti tomu moje rady, keď sám kráčam taktak sa; ak niečo píšem, tak iba to čo čerpám z týchto prameňov. Ja som podobný kúpeľu, ktorý iných umyje, ale samotný ostane taký špinavý.

Nech vás ochraňuje Pán.

Päťdesiatydeviaty list, 3.2.1951

Pýtaš sa ma, či môžeš ísť na schôdzu (zhromaždenie)? Presvedč sa sama, podľa rady ctihodného Varsonofija Veľkého. Najprv sa pomodli; a potom sa zariad' podľa toho, k čomu bude viac naklonená Tvoja myseľ. Nie schôdza je príčinou Tvojho zarmútenia, ale Tvoja namyslenosť (domýšľavosť). Prečo hovoria tak, a nie tak, ako chcem ja. Urob toto: počas schôdze sa vnímavovo modli, potom budeš pokojná a celý rozhovor pre teba bude jasnejší.

Dnes, tretieho sme pochovali diakona Kornela. Určite si naňho spomenieš. Celý čas spieval molebny. Bol chorým iba tri dni, každý deň som mu dával sväté prijímanie; ráno a potom o polnoci. Zomrel tak pokojne a v tichosti, že tí štyria mnísi, čo s nim žili, to ani nepostrehli. O dvanástej. Prišli sa naňho pozrieť, a zrazu zbadali, že odišiel (zomrel), mal zatvorené oči a ruky preložené na hrudníku v tvare kríža. Blažený koniec.

Šesťdesiaty list, 20.1.1952

Ako som počul, Tvoj muž pije. Čo robiť? Netráp sa a nesúď ho za to, každý máme svoje choroby a nedostatky. Aj on nie je bez nich. Takže, naučte sa druh druhu ťažkosti znášať, lebo tak naplníte Christov zákon. Nech vás poučí Pán.

Ako ten čas uteká, očakávali sme Christovo narodenie, nový rok, krst, a všetko je už za nami, teraz budeme očakávať Paschu. Samozrejme, Veľký pôst je potrebné vnímať, ako čas na prípravu, aby sme svetlý Christov sviatok prežili čo najlepšie.

Na čo som prišiel: v starobe ten čas beží rýchlejšie, lebo cítim, že, samozrejme, približuje sa čas prechodu do večnosti, akosi padli aj všetky moje záujmy. Hľa, otvor rozum mladým ženám a uvidíš, ako v ňom pôsobí fantázia: sú šťastné, majú dobrých ženíchov, budú bohaté, ich rodinný život bude bezproblémový, a mnohé iné na túto tému, tieto obrazy sa premietnu v ich hlavách, a znovu zostanú samé.

Náš monastiersky život plynie, zostarilo už naše bratstvo, jednoducho chudobinec, jeden starší ako druhý, ak dožijem do februára, budem mam mať 79 rokov, úctyhodné, som už zrelý na prechod do večnosti. Ďakujem Bohu, že som sa dožil tol'kých rokov, a mňa hriešneho učinil hodným prežiť celý svoj život v monastieri. Nepoznal som svetský zhon, naplnený zlobou, pýchou, pokrytectvom, klamstvom a hrdosťou; s týmito nedostatkami vari naozaj pocítiš v duši pokoj a dojatie? Myslím, že nie.

Ty s mužom, keď navštevujete divadlo a pozeráte na maškarády, čo cítite, keď prídete domov? Samozrejme, prinesiete si z neho nejaké dojmy, a čakáte na to znovu a znovu navštíviť to miesto, vari iba vtedy nie, ak ochoriete. Hľa, v takomto poriadku plynie tento svetský život naplnený zmätkom. Ale keď človek bude ležať na smrteľnej posteli či v chorobe, tak vtedy okúsi nečakané javy, pri ktorých sa celý jeho život bude striedať s udalosťami, ktoré prežil, až vtedy človek zistí, že tento svet je podvodník.

Na celú vašu rodinu privolávam Božie požehnanie.

preložil: pplk. Prot. Mgr. Marek Ignacik, PhD

Napísali ste nám...

Usebrání

Drahí bratia a sestry v Christu! Najskôr sa chcem ospravedlniť, že som v názve nepoužil slovenské slovo. Je to možno preto, že nekedy je ťažké nájsť adekvátny výraz, ale možno aj preto, že som lenivý ho hľadať. Tak mi prepáčte a skúste to chápať tak, že som zažil význam tohto slova, za čo vzdávam vďaku nášmu Hospodinovi, ale doteraz som nenašiel rovnocenný ekvivalent. A ešte mi napadá jedna možnosť, že som sa ešte v slovenskom preklade svätootcovských diel k tomuto pojmu nedostal.

Podme však k tomu samotnému, o čom chcem písať. Pred vyše rokom som vo Svetle Pravoslávia písal o púti do Mikulčíc. V dňoch od 3.-ho do 5.-ho septembra tohto roku sa uskutočnila púť do Hrubej Vrbky (nie po prvýkrát), kde sa nachádza monastier sv. Gorazda II., z príležitosti chrámového sviatku. Opäť výnimočná príležitosť pre pravoslávnych zo západného a možno aj stredného Slovenska. Mikulčice sú 15 kilometrov za hranicou, do Hrubej Vrbky je to 5 kilometrov za hranicou (blízko Myjavy). Monastiere sú nenahraditeľné miesta, kde možno získať Božiu blahodať. Jednotlivci aj rodiny sa môžu ubytovať aj na viac

dní. Pomocou modlitby, účasťou na bohoslužbách, prijímaním svätých Tajín a duchovných rád od skúsených duchovníkov, ale aj rozhovormi s bratmi a sestrami v Christu, či pobytom v prírode je možné spoznávať Boha a samých seba tak intenzívne, ako sa to doma väčšinou nedá. Väčšina z nás o tom vie, prečo o tom píšem? Pre našu zábudlivosť, lenivosť a ďalšie veci. Žijeme v časoch, keď sú pre nás svetské povinnosti prvé a na uvedené nám čas akosi neostáva. Ale je to naozaj tak? Rusko, Srbsko a ďalšie pravoslávne krajiny sú príkladom, v ktorých sa táto prax cirkevného života intenzívne využíva. Z histórie i zo súčasnosti je známe, že túto duchovnú nenahraditeľnú pomoc využívali aj využívajú známe osobnosti kultúrneho, politického, hospodárskeho života, ba aj sami panovníci. A ako je to teraz u nás? Uvediem jeden príklad: Smutný je pohľad vidieť v sobotu a v nedeľu vo väčších mestách parkoviská pri nákupno-zábavných centrách, ktoré sú non-stop obsadené stovkami (nepreháňam!) áut. Je to rozklad rodiny aj jednotlivcov. Každý si „užíva“ (aké je to dnes populárne slovo) podľa svojich záujmov.

Drahí bratia a sestry v Christu, asi sa vám zdá, že vidím iba zlé a príliš to zdôrazňujem. Boh je pravda a láska. Láska bez pravdy je klam. Aj sv. apoštol Pavol píše: Hovorte si pravdu, napomínajte sa, pomáhajte si. Neznamená to, že zúfame. Žiť v ťažkostiach a súčasne v radostnej nádeji, to sa s Božou pomocou dá. A to, čo som napísal o malej snahe a lenivosti platí, samozrejme, aj pre mňa samého.

A teraz k tomu usebrání. Každá púť, každý pobyt v monastieri by mal pokračovať usebráním. (Inak sa niekedy z toho stáva duchovný turizmus.) Človek si, samozrejme, vďaka Božej blahodati uvedomuje hlbšie a trvalejšie svoju hriešnosť. Pri každodenných starostiach na ňu zabúdame, alebo ju ani nevnímame. Pamätanie na Hospodina v nás zachováva snahu po pokání, pokore a pokoji. Náš sklon k hriešnosti postupne narúša tento stav a preto je nevyhnutné ho obnovovať. Pre pravoslávnych na Slovensku je situácia o to náročnejšia, že katechéza detí i dospelých v mnohých cirkevných obciach z viacerých príčin zaostáva, alebo neexistuje. To je však téma na inú úvahu.

A teraz sa vrátim k monastierom, ako k miestam duchovnej obnovy. Na Slovensku existuje jediný v Komárne a nie som si istý, či vôbec funguje. Na Morave a v Čechách ich je niekoľko. Potreba takéhoto miesta aj vzhľadom na stav celej spoločnosti je naliehavá. Tých niekoľko

farností na západnom Slovensku (asi 4 a 1 filiálka) má iba náhradné priestory

pre chrám a žiadne pre katechézu a vôbec pre činnosť PCO. Na strednom Slovensku nie je situácia oveľa lepšia. Monastier by určite pomohol aspoň čiastočne riešiť aj toto. A ďalej Cirkev má aj misijné poslanie. Stretol som sa s názorom, že na západnom a strednom Slovensku by to bol prozelitizmus! Dnes je však dosť blížnych, ktorí hľadajú pravdu, lebo v každom človeku je ako v Božom stvorení zasiahnutá túžba po Bohu. A potom ju „nachádzajú“ v rôznych náboženstvách, joge alebo sektách. A ešte pastorácia. Na západnom Slovensku žijú stovky pravoslávnych rodín repatriantov, prisťahovalcov a pracujúcich zo zahraničia. Často sú to zablúdené ovečky bez pastiera. „Prinajlepšom“ sú latentní a ich deti idú do iných denominácií, alebo sa stávajú ateistami.

Ak som niekoho urazil, odpustite mi. Mojm cieľom nie je posudzovať a už vôbec nie odsudzovať. Väčšinou sa snažím nevšímať si chyby, avšak teraz nejde iba o mňa, ale o mnohých veriacich a blížnych.

Pravoslávny kresťan, ktorý chce smerovať k Bohu, si nevystačí s osobnou modlitbou. To je nevyhnutná, nie však postačujúca podmienka. Ďalšou je život v Cirkvi – liečebnici. Ak niekto ukáže iný spôsob, pri súčasnej absencii PCO, katechézy, monastierov a ďalších, budem rád. To, čo som opísal, však nie sú moje výmysly, ale tradícia Pravoslávnej Cirkvi a rady svätých otcov.

Nech nám v bratskej láske, v spoločnom hľadaní Pravdy pomáha náš Trojjediný Ludomilný Hospodin.

S láskou v Christu, váš Ján z Topoľčian

Monastier

*Monastier je miesto,
kde človek cíti sa zvláštno, neisto.
Keď prekračuje vstupnú bránu,
vidí a cíti rozdiel medzi svetom za ňou.*

*Očarí vás nie len architektúra
súhra chrámu a nádvoría.
Dominantou je vždy chrám,
kde so zvedavou dušičkou vchádzam.*

Kus neba na zemi

*sa tu odzrkadlí
v ikonostase či rozpise stien
vidieť, čo je žitia nášho cieľ.*

Čudotvorné ikony

*mošči mnohých - toho dôstojných
posilňujú nás v každodennom zápase
nabádajú k vnútornej kráse.*

*A zrazu prídu ľudia, čo všetko toto
oživujú,*

čo cez vlastný zápas duchovne napredujú,
zdaľi sa všetkého, no našli viac
to sú mnísi a mnišky dnešných čias.

To, čo ich od nás výrazne odlišuje
je oblečenie, ktoré zahŕňuje.

Čiernou zomreli pre tento svet
veď našli to, čoho tu niet.

Cez seba zapretie vlastnej vôle
prechádzajú rôzne bôle.

Vzdávajú sa egoizmu, svojho Ja
ten kto vedie je igumen, igumeňa.

Najťažšia je vždy poslušnosť,
no pre mníšstvo nevyhnutná cnosť,
s pokorou sa človek mení

a z jeho duše poslušanie pramení.

S pôstom a prácou bok po boku
prechádzajú každý deň roku.

Čas nemá význam, niet sa kde hnať
treba tu a teraz so sebou bojovať.

Mních je ten, čo modlí sa za iných,
aby našli cestu spravodlivých,
je ten, čo modlí sa za celý svet,
aby neskončil tam, kde spásy niet.

Neodmysliteľnou súčasťou sú v ruke čotky,
ako palica hriechu, no zároveň prostriedok
byť krotký,
spojitko v rozhovore s Bohom
medzi týmto a iným svetom.

L.C.

Pravoslávna misia na Slovensku?

Jeden z najväčších problémov sv. Pravoslávia na Slovensku je v "komunikácii" s okolitým svetom. Už niekoľkokrát v minulosti som musel trpezlivo a s dosť trápnyim pocitom v duši odpovedať študentom či misijným pracovníkom na otázku, prečo IM KOMPETENTNÉ (a štátom platené) osoby Pravoslávnej Cirkvi na Slovensku neodpovedajú na ich otázky a žiadosti a nechávajú ich dlhočakať...

Prípada študentky, ktorá potrebovala v

minulosti do diplomovej práce dost' fundovanú odpoveď od pravoslávnych vyučujúcich v Prešove, je iba smutným vrcholom ľadovca. Nikto jej, okrem mňa, neodpovedal! Hanba!

Pravoslávni stále nechápu, ako je dôležité každému odpovedať na jeho úrovni - presne tak, ako sa to pri robení charity a písaní časopisu Svetlo Pravoslávia naučila aj moja sestra. Bez toho sú akékoľvek slová o misii iba hádzaním hrachu o stenu!

Pravá misia je byť s ľuďmi, žiť s nimi, poznať ich problémy, nikdy ich nesúdiť a podať im "dobrú zvesť" o sv. Pravosláví tak, aby to na ich úrovni a v ich prostredí prijali do srdca... Tých pár pravoslávnych kňazov na strednom a západnom Slovensku to očividne v minulosti nerobilo :- (Preto je situácia taká žalostná, aká je...

Uvidíme, ako si bude počínať nový pravoslávny kňaz v Nitre. Modlime sa za jeho dielo...

Trvám na tom, čo som povedal už pred rokmi. Kým nebude na Slovensku nový mladý horlivý komunikatívny biskup / metropolita so železným umom a pevnou vôľou niečo naozaj zmeniť, tak sa situácia nepohne ďalej. Ľudia s funkciami si zvykli na pohodlie a doslova ničnerobenie v misijnej oblasti šírenia pravoslávia na Slovensku za sladkého mlčanlivého súhlasu zodpovedných osôb!!! Okrem pár Pánu Bohu známych výnimiek. No to je žalostne málo pre 5,5 milióna ľudí..

Ing. Branislav Šomodík

Prečo byť kresťanom? (Rozhovor s Alexandrom Meňom – dokončenie)

V akých podobách na svete vystupuje zlo? Existuje aj v podobe človeka?

Prvá, elementárna podoba zla je chaos, teda úplný rozklad a dezintegrácia. Zlo ako chaos je všetko to, čo prekáža dokonalosti sveta, dokonalosti života. Je to smrť. V Písme je smrť označená za najväčšieho nepriateľa. To platí v rovine prírody. Druhé zlo nájdeme v rovine človeka, a to je zlo mravné. A nakoniec, na úrovni čisto duchovnej, existuje to, čo nazývame zlom démonickým, keď sa človek dotýka tých tajomných dimenzií bytia, v ktorých tiež vzniká určitá porucha, určitý defekt. Pokiaľ sa človek do týchto dimenzií ponorí, stáva sa ich nositeľom, infikuje sa nimi. Odtiaľ pochádza démonická posadnutosť ľudí – nositeľov zla, ľudí, pre ktorých sa zlo stalo ich druhou prirodzenosťou, ľudí otrávených zlom. „Existuje zlo v ľudskej podobe?“ pýtali ste sa. Odpoveď znie: keď sa ľudia nechajú zlom skrz naskrz preniknúť, naozaj ho potom zosobňujú.

Dá sa niečo povedať o pôvode zla?

V Biblii nájdeme knihu Jób. Bol to človek, ktorý sa skúsil prieť s Bohom. Žiadal, aby mu Boh vysvetlil, prečo musí toľko trpieť. Prišli k nemu jeho traja priatelia a každý mu vykladal svoju náboženskú a filozofickú teóriu o tom, prečo existuje zlo. Ale Jób ich odmietal prijať. Ani Boh mu neodpovedal, ale zjavil sa mu sám – a Jób všetko pochopil, ale v nejakej inej rovine, v ktorej sa nedokázal vyjadriť slovami. Naše teórie nie sú schopné toto všetko obsiahnuť. Ba čo viac, keby sme všetko presne vedeli, podobali by sme sa hráčom, ktorí nikdy nemôžu prehrať. Boli by sme potom ľuďmi, ktorí majú všetko zaručené a od nich sa neočakáva, že vykročia v ústrety niečomu neznámemu. Predstavte si človeka, ktorý sa vydáva na nebezpečnú cestu, ale nejaká veštkyňa nadaná predvídavu intuíciou mu presne povie, kedy a kde sa čo stane a ako to celé dopadne. Môže potom takýto človek na tej ceste ešte preukázať svoju odvahu a silu ducha? Jasné, že nie. Ale Boh nás vyzýva, aby sme prijali Neznámo, prijali Ho a vrhli sa do nej, ako sa človek vrhá do mora a plávali.

Naša zem sa stala dejiskom nebývalého zla, zločinov súhrnne označovaných ako „stalinizmus“. Vie o tom Boh, ak je vševediaci? A ako to môže strpieť? Prečo neukončí utrpenie nevinných ľudí, aby nám dal príklad spravodlivosti?

Predovšetkým si musíme položiť otázku, ak máme vôbec právo požadovať od Stvoriteľa vlastnosti dozorcú. Pretože potom by sme neboli ľudia stvorení k obrazu Božiemu, ale súbor bábok. Veľmi by sme si priali, aby hore sedel mocný Pán, ktorý by nás neustále sledoval a pri menšom previnení by káral vinníkov a odmeňoval nevinných. Ale tak to nie je a ani nesmie byť. Človek má podľa pôvodného zámeru byť skôr spoluúčastníkom Božieho diela. Biblia to nazýva slovom „zákon“. „Zákon“ („Závet“) je cirkevno-slovanské slovo, v ruštine by označovalo niečo ako „zmluvu“. A takáto zmluva môže byť uzavretá medzi akýmikolvek aspoň trochu rovnoprávnymi tvormi. Ale ak je týmto tvorom bábka, aká zmluva sa s ňou dá uzavrieť? Pokiaľ je striktno naprogramovaná na dobro, pokiaľ si nemôže vybrať medzi dobrom a zlom, čo je to za voľbu? Je to z rodu tých „volieb“, aké sme tu mali dlhú dobu. Vysvetliť zlo, dať mu logicky jasnú teodíceu, to znamená opodstatniť ho. Ale ono je neopodstatnené, ako slepá živelná vzbura, ako temná sila, ktorá sa snaží ísť proti svetu. Ide o to, čo sa pokúšali popísať Dostojevskij alebo Charles Baudelaire, o to, čo nájdeme i v temných prúdoch súčasného umenia. Temným živlom je potrebné sa postaviť. Christos nás neučí o tom, kde sa na svete vzalo zlo, to by bola filozofia, ale učí nás, ako žiť vo svete, kde zlo existuje. On riekol: „Vo svete máte súženie. Ale vzchopte sa. Ja som premohol svet.“

Ak je Boh všemohúci a ak nás miluje, prečo teda existuje zlo?

Pretože on nenaprogramoval svet výlučne len na dobro, ale dal nám všetkým slobodu, ktorú ľudia nemajú v láske. Popremýšľajte o tom! Nedávno vyšla kniha Ericha Fromma Strach zo slobody. Včera v televízii ukazovali nejakého robotníka, ktorý vrazil: „Na čo nám je demokracia? Žiadnu nepotrebujeme.“ O tomto začnite premýšľať. Človek nechce prijať dar slobody voľby, právo voľby, najradšej by videl, keby ho ktosi vzal za golier a niekam ho vliekol. Boh to tak nerobí, preto nás obdaril preťažkým darom slobody. „Nemyslíte si, že som prišiel na zem uviesť pokoj; neprišiel som uviesť pokoj, ale meč.“ To je konštatovanie faktu. Christos chcel svojich učeníkov varovať, že jeho učenie narazí na tvrdý odpor a že sa ľudia vo vzťahu k nemu rozdelia. Ale slobodne! On nám všetkým neprináša žiadny ružový zmier,

v ktorom vlci budú syti a ovce zostanú celé – nie, každý z nás musí voliť, prijať rozhodnutie, a to zároveň znamená prevziať zodpovednosť.

Čo je diabol? Alternatíva Isusa Christa, alebo Jeho trestajúca ruka?

Trestajúca ruka, to je naozaj niečo iné. Za alternatívu Isusa Christa býva považovaný Antichrist. Teda duch, ktorý má svoje miesto v dejinách. Christos je sloboda, a Antichrist je zotročenie. Christos je láska, a Antichrist je nenávisť. Christos je vesmírnosť, a Antichrist sa uzatvára v skupinách, v klanoch, v národoch atď. Christos je nenásilie a Antichrist je násilie. Christos je pravda a Antichrist je lož. Pokiaľ používame túto metódu, môžeme ducha Antichrista a jeho vyznávačov určovať vcelku jasne.

Ale čo je diabol?

Je to celkom mimoriadna téma a ja by som bol rád, aby ste sa zamysleli nad nasledujúcou tézou: človek, ktorý nevidí krásu a harmóniu sveta, je slepý. To hovoril už Einstein. Rovnakou slepotou je ale postihnutý človek, ktorý okolo seba nevidí smrť, vraždy, úpadok, rozklad? Podľa učenia kresťanskej filozofie sú tieto sily, ktoré vedú k rozpadu, k smrti, k zániku (v rovine poznania k hriechu, v rovine historickej k Antikristovi), silami diabolskými. Majú, samozrejme, tiež osobnostný charakter, ako všetko duchovné. Ja verím v to, že dobro je nevykoreniteľné, nezničiteľné, verím, že zvíťazí. Ale ono nemôže víťaziť tak hrubo a polopaticky ako zlo, pretože potom by sa samo stalo zlom.

Ako máme chápať neprotivenie sa zlu?

Ide tu o víťazstvo človeka nad pomstychtivosťou. A okrem toho o umení odpúšťať. Vedť v Starom zákone sa hovorí: „Oko za oko.“ A čo to znamená? Zákon spravodlivosti. Ak si zhrešil tým, že si ukradol krahiec chleba, a oni ti za to useknú hlavu, bude to nespravodlivé. Spomínate, ako sa v Bedároch Jean Valjean dostane za drobnú krádež na galeje? Preto, aby sa nediala takáto nespravodlivosť, prichádza Starý zákon s princípom „oko za oko, zub za zub“, aby potrestanie presne odpovedalo zločinu. Je to právny zákon. Christos nás vedie k úplne inému zákonu, k zákonu mravnému, kde je možné i odpustenie. Spoločnosť a právo nemôžu odpúšťať príliš ľahko. Spoločnosť žije v spontánných, neduchovných kategóriách a má povinnosť bojovať so zlom mechanickým spôsobom. Keby niekto spáchal zločin na mne, alebo na mojej matke, ja mu môžem mravne odpustiť, ale zákon nie. Pokým je zatknutý a jeho vina je dokázaná, musí sa právna mašinéria dať do pohybu. Mravný, duchovný, vnútorný život človeka a právnické normy nie sú teda jedno a to isté. Vedieť odpustiť znamená vedieť pochopiť, dokázať byť ušľachtilý. Ale to sa stáva tak zriedka, že sa rozhodne nemusíme báť sveta, kde budú všetci všetko odpúšťajúci dobráci. To sú prázdne slová. Človek sa omnoho ľahšie stane pomstychtivým, nevraživým a zlým. Keď nám preto Christos pripomína, že sa musíme učiť odpúšťať, vie, čo koná. Vie, komu to vraví. A vie, prečo to vraví.

Agar – pramatka Arabov

(H)agar bola slúžka Abrahámovej ženy Sary. Pochádzala z Egypta a bola pohanka¹. V Biblii je vykreslená ako „tá druhá“. Vtedy to neznamenal, že bola nezákonnou ženou – milenkou, ale že bola naozaj druhou ženou. Mnohoženstvo bolo vo vtedajšom svete tak rozšírené, že sa ani u Židov nepokladalo za hriech. Nemôžem povedať, že o to vyslovene stála, lebo návrh k tomu, aby sa stala druhou ženou Abrahámovou dostala, nie dala. Ale už keď tu tá možnosť bola, využila ju. Bola mladá a naivná. Dúfala, že tým získa lepšie postavenie v Abrahámovom tábore. Ale nebolo to rozhodnutie v súlade s Božou vôľou. A navyše Agar bola cudzinka. Cudzinka nielen príslušnosťou k národu, ale aj cudzinka vierou. Jej myslenie a chápanie života bolo iné, aj keď sa v Abramovej domácnosti veľa naučila a spoznala.

Keď zistila, že čaká dieťa uvedomila si, že je to požehnanie a „dvihla hore hlavu“. Nechcela už slúžiť a dávala to svojej panej najavo. A Saraj jej neostávala nič dlžná. Zo spoločného rozhodnutia prijať Agar za druhú ženu začala Saraj viniť muža: *„Na mojej krivde máš aj ty účasť. Ja sama som dala svoju slúžku do tvojho lona a teraz, keď vidí, že počala, pozerá na mňa s opovrhnutím. Nech Pán súdi medzi mnou a tebou. Abram odvetil Sarai: „Veď je tvoja slúžka v tvojej moci! Nalož s ňou ako uznáš za dobré!“² Tak sa začala Saraj správať k Agar tvrdo, preto jej slúžka utiekla. „Pánov anjel ju však našiel pri prameni vody na púšti, na ceste do Suru, a povedal jej: „Odkiaľ ideš, Agar, Saraina slúžka a kam sa uberáš?“ A ona odpovedala: „Utekám pred svojou paňou Sarai.“ Tu jej Pánov anjel povedal: „Vráť sa k svojej panej a podrob sa jej moci!“ Pánov anjel jej hovoril ďalej: „Tak veľmi rozmnožím tvoje potomstvo, že sa pre množstvo nedá ani spočítať.“ A ešte jej Pánov anjel hovoril: „Hľa, počala si a porodíš syna a nazveš ho menom Izmael, lebo Pán vypočul tvoje vzdychy; bude to človek ako divý osol, jeho ruka bude proti všetkým a ruky všetkých proti nemu a bude bývať nablízku všetkých svojich bratov.“*

Agar si po tejto udalosti, keď mohla byť s Bohom, veľa uvedomila. Vyrástla. Pochopila, že je to Božia vôľa, a tak nastúpila cestu pokánia. Vrátila sa naspäť do tábora a opäť sa správala ako slúžka. Aj my pokáním rastieme – duchovne dozrievame, ale aj osobnostne. Sme naplnení Duchom Svätým a prežívame pokoj. Vôbec prijať Božiu vôľu je síce niekedy veľmi ťažké, ale pre nás to najlepšie riešenie. Škoda, že to z nás len málokto vie rozoznať a urobiť.

A v Abramovom dome sa rozhostil pokoj. *„Potom Agar porodila Abramovi syna a Abram nazval syna, ktorého mu porodila Agar, Izmael. Abram mal osemdesiatšesť rokov, keď mu Agar porodila Izmaela.“³ Chlapec rástol, ale chýbal mu duchovný charakter viery.⁴ Ako o ňom predpovedal anjel, ktorý sa zjavil Agar, bol to syn svojej tvrdohlavej matky, beduín, ktorý sa bude oháňať mečom. Chlapec s menom pekným, ktoré znamená „Boh počuje“, ale ktorý príliš Boha nepočuje. Saraj si všimla nevlastného syna a vycítila to. Nemohla sa zbaviť dojmu, že jeho posmievačské*

¹ Novotný, A.: Biblický slovník A – P, Praha, 1992, s. 12.

² <http://www.ssv.sk/BIBLIA/page.php?id=1>

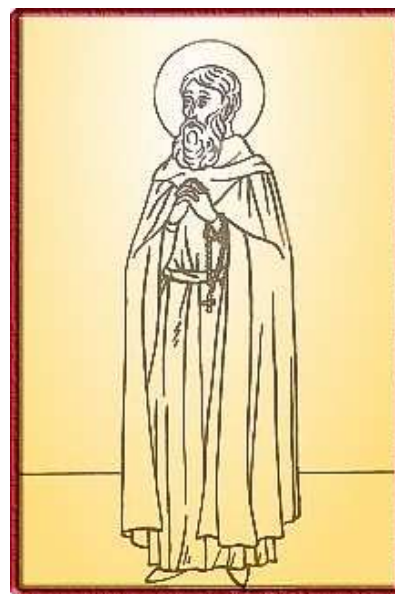
³ Tamže.

⁴ Biblické ženy, Postavy Starej zmluvy, 1988, s. 63.

správanie, tvrdohlavosť a divokosť zapríčinila Agar. Matka už v lone kŕmi svoje dieťa nielen krvou, ale aj duchom. Od prvého momentu života ovplyvňujeme naše deti svojím správaním. Deti sú naším zrkadlom.

Sára bola svedkom nepríjemnej situácie, keď sa Izmail posmieval svojmu mladšiemu bratovi Izákovi. Nemohla to nechať tak. Musela zasiahnuť. *„Povedala Abrahámovi: „Vyžeň túto slúžku i jej syna, lebo syn tejto slúžky nesmie dediť s mojím synom Izákom!“ Ale táto reč sa veľmi dotkla Abraháma, veď šlo o jeho syna. Boh mu však povedal: „Netráp sa nad chlapcom a nad svojou slúžkou! Počúvni Sáru vo všetkom, čo ti hovorí, lebo podľa Izáka sa bude volať tvoje potomstvo! Ale aj zo syna slúžky urobím veľký národ, lebo on je tiež tvojím potomkom.“⁵*

Hoci mu bolo veľmi ťažko splniť, čo žena a Hospodin žiadali, vedel, že to musí urobiť. Sú chvíle, keď napriek všetkému, čo vo vnútri prežívame, musíme urobiť rozhodný krok. *„Abrahám teda vstal včasráno, vzal chlieb a mech s vodou a dal to Agar, vyložil jej to na chrbát, a poslal ju aj s chlapcom preč. Ona šla a zabúdila na púšti Bersabe. Keď sa voda z mecha minula, uložila chlapca pod jeden z kríkov, poodišla a sadla si obďaleč, tak vo vzdialenosti dostrelu kuše, lebo si vpravala: „Nemôžem sa pozerat' na smrť dieťaťa.“ Tak sedela obďaleč a nahlas plakala. Boh však vypočul chlapcov hlas a Boží anjel takto zavolať z neba na Agar: „Čo ti je, Agar? Neboj sa! Veď Boh počul chlapcov hlas odtiaľ, kde je. Vstaň, vezmi chlapca a drž ho pevne za ruku, lebo z neho urobím veľký národ!“ Tu jej Boh otvoril oči a ona zbadala studňu s vodou. I šla, naplnila mech vodou a napojila chlapca. A Boh bol s chlapcom. Keď vyrástol, býval na púšti a stal sa z neho veľký kušostrelec. Býval na púšti Fáran a jeho matka mu vzala ženu z egyptskej krajiny.“⁶*

Agar v Abrahámovom dome veľa pochopila a spoznala aj samú seba. Možno, keby sa nedostala k nemu a jeho žene, nikdy by nedozrela a nestala by sa pramatkou arabských národov. Dovolila Bohu, aby ju usmerňoval a napomínal. Každou udalosťou dozrievala v silnú ženu a matku. Tak ako jej Boh naznačil starala sa ďalej o syna, dala mu dobrý základ pre život. Jednoducho vychovávala smerom k Bohu.

Podobne sa prihovára aj k nám. Máme byť vždy pripravení napraviť svoju chybu – pokoriť sa a zmeniť svoje správanie, aby sme tak ukázali správny smer životom pre svoje deti. Aká len je neobyčajne obyčajná táto slúžka Agar.

⁵ <http://www.ssv.sk/BIBLIA/page.php?id=1>

⁶ Tamže.

Alexej Osipov: O posmrtnom osude človeka

Čo sa deje od 9. do 40. dňa po smrti

Deviateho dňa po smrti duša sa postaví pred Boha. Podobne i na štyridsiaty deň. Čo sa deje medzi tým? Duša putuje po tzv. "mýtniciach" („colniciach“)

Súčasťou pravoslávnej tradície je učenie o tzv. "vzdušných mýtniciach" - to sú akési duchovné prechody, ktorými musí duša po smrti tela prejsť a ktoré sú lokalizované kdesi v zemskej atmosfére. Toto učenie pochádza z radov zjavení, ktoré sa dostali pravoslávnym svätým. Na každej mýtnici je duše "preclievaná" - sú tam besi, ktorí sa snažia dušu zadržať v jej vzostupe k nebu. Prehľadávajú ju, či nájdu v duši niečo svoje. Pokiaľ sa besom podarí dušu definitívne zadržať, strhnú ju do podsvetia. Ak duša nakoniec prejde všetkými mýtniciami, môže prísť do raja.

Na mýtniciach bude stáť ľudská duša tvárou v tvár rôznym vášňam. I tie mýtnice sú nazývané podľa mien rôznych vášní. Každá

mýtnica je akousi triedou hriechov, nejakého druhu vášní. Každý hriech má mnoho variant. Napr. krádeže - je veľmi rôznorodé, môže sa páchať radmi spôsobov. Každá mýtnica - to je jedna z hlavných vášní. A tu tiež stoja démoni týchto vášní.

Keď čítame asketickú literatúru, vidíme tam napr. takéto pomenovanie: démon ľži, démon smilstva, démon pýchy. Mój osobný názor je, že duchovia (ktorých je podľa učenia cirkvi nesčítateľné množstvo) sú nazývaní "služobnými duchmi", pretože stoja nižšie než človek a sú v porovnaní s človekom obmedzení. Mnohí z týchto duchov majú len jedinú "funkciu" - sú obmedzení iba na jedinú vlastnosť z tých všetkých, ktoré má človek (či už je dobrá, či skazená). Preto je bes ľži. Žiadna vašeň neexistuje abstraktne. Kontakt s vášňou dostáva človeka do styku s tými duchmi vášní.

Človek na mýtnici uvidí týchto duchov - v celej ich ošklivosti a odpornosti, čo v tom momente vyvolá hrôzu. Duša sa postaví priamo pred nimi. A v tej chvíli sa stane niečo veľmi dôležité. Duša sa postaví pred vašeň a môže byť tou vášňou strhnutá, pretože duša uvidí niečo, čo jej je vlastné, čím žila za svojho pozemského života, čím sa živila, po čom túžila, s čím nielen nebojovala, ale naopak to pestovala. Potom sa duša *prirodzene* spojuje s týmto démonickým duchom. A tak sa to postupne deje so všetkými druhmi vášní (a rôznych mýtniciach). Väčšinou sa hovorí o počte dvadsiatich mýtnic - druhov vášní.

Prvou z nich je niečo tak obyčajného, ako "prázdnoslovie". Proč o tom vôbec hovoriť? Už dávno si ľudia správne uvedomili, že lenivosť je matka všetkých pokleskov. A nečinnosť sa prejavuje predovšetkým v prázdnohovorení. Ľudia hovoria a hovoria, tárajú, rozprávajú si, preberajú novinky... Zaháľanie rodí všetky hriechy, z nich vyrastajú i prehnité stĺpy, na nich stojí prehnitý život. Život je krátky, a všetci by ho chceli správne využiť, ale pri tom premrhávajú svoj čas do všetkých strán. Zaháľanie je roztok, v ktorom rastú kryštály všetkých ostatných vášní.

Čo sa deje na mýtniciach? Duša sa s hrôzou dotýka odporných príšer. Je to

prijemné? Samozrejme, že nie! Hnusom sa otriasa. Prečo sa teda duša s týmito duchmi spojuje? Zdá sa, že by to malo byť naopak. Zaujímavé.

Sv. Theofan Zátvornik vo výklade na 80. verš 118. žalmu (nech je moje srdce nepoškvrnené, v zákone tvojom, nech nie som zahanbený) hovorí: Táto doba "nezahanbenosti" je čas po smrti. Nech sa mudrlantom zdá učenie o mýtniciach príliš divoké, predsa sa im nevyhnú. Čo hľadajú títo colníci (tj. besi) v tých, ktorí prechádzajú ich colnicou? Nejaké zbožie? Vášne. Kto má srdce nepoškvrnené, vášňam odcudzené, u takého colníci nenájdu nič také, k čomu by sa mohli upnúť. Naopak - cnosti, s ktorými sa v duši stretnú, budú týchto démonov ochromovať, ako strely na nich vypálené. Sv. Theofan formuloval takúto myšlienku: Mýtnice sú niečím strašným, lenže je možné, že démoni namiesto hrôzy ukazujú len klam; u všetkých druhov vášní klamú, podvádzajú, vábia, zvädzajú, a duši, ktorá prechádza mýtnicami, ukazujú jeden klam za druhým. Čiže nie hrôzy, ale zvädzajúce klamy. Keď srdce v priebehu pozemského života vyháňa vášne a namiesto nich nasadzuje vášňam opačné cnosti, potom duša po smrti, ktorá nemá žiadnu sympatiu k tomu, čo jej ukazujú, prejde okolo bez záujmu, i keď ju tam besi zvädzajú akýmkoľvek preludom. Duša sa od toho naopak odvracia s odporom. Lenže keď je srdce neočistené, potom sa duša sama vrhne na takúto vášeň, ktorá ju naplňuje najväčšou sympatiou. Démoni si ju berú ako jej priatelia, a potom už vedia, čo s ňou.

To značí: je veľmi pochybné, že by nebola na mýtnici zahanbená duša, v ktorej ešte zostala spriaznenosť (sympatia) k predmetom akýchkoľvek vášní. Hanba duše tkvie v tom, že ona sama sa vrhá do pekla - čiže k vášni.

Ako to prebieha? Prečo sa tam duša vrhá? Nie je to len preto, že nachádza v pekle niečo sebe spriazneného. I keď aj to je veľmi dôležité. Je tu ešte niečo. Termín "vrhá sa" musíme opraviť. So smrťou tela je človeku zobratá vôľa, a potom duša pozná, akou vášňou je zotročená. Poznáte i tu na zemi človeka bez vôle? Iste. Poviete náruživému fajčiarovi: "Nechaj už toho!" Všetko chápe, aké je to škodlivé, koľko to stojí peňazí atď. Ale i napriek tomu nie je schopný urobiť pevné rozhodnutie. Jedlíkovi povieme: "Jedz menej! Si tučný. Vypadáš hrozne. Veď sa ničíš." On však nemá vôľu. Nielen že to neurobí, dokonca ani nie je schopný rozhodnúť sa.

Igumen Arsenij podľa učenia otcov hovorí: Po smrti tela duša zotročená ohyzdnými vášňami stratí vôľu. Tam už nemôže urobiť žiadne rozhodnutie. Všetci predsa vieme, že tam nemôže duša už konať ani dobro, ani zlo. Prečo? Pretože vykonať dobro, alebo spáchať zlo je aktom vôle. Preto nám všetci otcovia tvrdia, že po smrti už sa človek nemôže kajať. Pokánie je totiž mocný akt. Je to akt rozhodnosti zavrhnúť zlo a prijať dobro. Lenže po smrti už žiadna rozhodnosť nie je. Človeku je odobratá svoja vôľa.

Tam sa teda deje prirodzené zjednotenie s týmito duchmi vášní. Termín "vrhá sa" do pekla ukazuje, čo sa deje s dušou. Ako sa to robí? Nie tak, že tam ide podľa svojej vôle, že si túto cestu vyberie, ale preto, že sa podobné spojuje s podobným. Zjednocuje sa - ako voda s vodou. Vášnivá duša, duša nakazená nejakou vášňou, prirodzene sa zjednocuje s duchmi týchto vášní.

Sv. Antonín Veliký píše: Boh je dobrý, bez vášne a bezo zmeny. Ak uznávame za požehnanú pravdu to, že Boh sa nemení, potom sme však na rozpakoch nad tým, že

sa nad dobrými raduje a od zlých sa odvracia, na hriešnikov sa hnevá, a keď sa kajajú, ukazuje sa im ako milostivý. Na to je potreba povedať, že Boh sa neraduje ani sa nehnevá, lebo radosť i hnev sú vášne. Nie je správne sa domnievať, že by Bohu bolo dobre, či špatne kvôli ľudským skutkom. Boh je dobrý, a len dobré činí. Škodí niekomu? Nikomu neškodí. Zostáva stále rovnaký.

Ale my, keď sme dobrí, vstupujeme do spoločenstva s Bohom. Pretože sa Mu stávame podobnými. A ak sa stávame zlými, potom sa od Boha oddeľujeme, pretože s Ním nemáme nič spoločného. Keď žijeme cnostne, sme u Boha. Ak konáme zlo, stávame sa odvrhnutými od Neho. To však neznamená, že by sa na nás hneval, ale to, že naše hriechy neumožňujú Bohu, aby v nás svietil. Namiesto toho nás spojujú s démonmi mučiteľmi.

Čiže - Boh nás nezavrhuje, ale naše hriechy neumožňujú Bohu, aby v nás žiaril, ale zjednocujú nás s besmi mučiacimi. Ak sme modlitbami a dobrými skutky dosiahli rozhrešenie hriechov, neznamená to, že sme potešili Boha a zmenili Jeho názor, ale že sme prostredníctvom týchto skutkov a nášho obrátenia k Bohu vyliečili zlo, ktoré v nás bolo, a opäť sa činíme schopnými okúsiť Božiu blahodať. Ak vravíme totiž, že Boh sa odvracia od zlých, je to isté ako povedať: Slnko sa skrylo pred tými, ktorí stratili zrak. Slová o treste a odmenách sú antropomorfizmy, ktoré používame.

Teda - duša sa nerozhoduje pre peklo, tam už je v stave bez vlastnej vôle, ale jednoducho sa spolu zjednocuje to, čo je si vzájomne podobné. Je to úplne prirodzené zjednotenie. Prebehne – ak sa to tak dá povedať - automaticky, pretože chýba vôľa. Osoba je zbavená vôle, a preto nemôže urobiť rozhodnutie. Bez vôle nie je možné pokánie.

40. deň sa pred Bohom koná záverečná bilancia pozemského života človeka. Je to prvý súd, ktorý definitívne ukončuje celý náš pozemský život. Ak sa ukáže, že duša je zajatcom duchov zla, potom zostane s nimi. Nemôže sa im vytrhnúť. Nemá schopnosť sa rozhodnúť. Cíti, má vedomie, trpí, ale nemá už vôľu. Preto nemá možnosť sa vyslobodiť.

Druhý súd čaká človeka na konci sveta pri všeobecnom vzkriesení mŕtvych.

Táto štúdia sa zameriava iba na jeden uhol pohľadu na posmrtné putovanie duše; nezahŕňa všetky faktory, ktoré ovplyvňujú osud ľudskej osoby po odchode duše z tela.

z internetu preložila Jana Tomášová

Zázraky našej doby – Zázračná premena v Lanciano

Stalo sa to v 8. storočí – ešte v dobách jednoty medzi západnými a východnými kresťanmi. V chráme sv. Legonciana v talianskom mestečku Lanciano slúžili liturgiu. Všetko išlo ako obvykle, len náhle slúžiaceho

jeromonacha premošla rúhavá myšlienka: „Možno, že je to všetko iba obyčajný symbol – že by sa chlieb a víno premenili na Telo a Krv Christovu? Kto to môže dokázať? Navonok vidieť, že všetko zostáva tak, ako predtým!“Odháňal od seba tieto pochybnosti, ale dotierajúca myšlienka sa úporne vracala. A pod klenbami chrámu zneli slová konanej sväte Tajiny (tj. Eucharistie). Posvätné chvenie prenikalo mnícha, ale pochybnosti ho neopúšťali: „Áno, Christos je všemohúci Boh, je obetovaným baránkom, ktorý sa dobrovoľne vydal na smrť pre nás hriešnych. Môže všetko, veď vstal z mŕtvych! Čo je to pre neho premeniť víno a vodu na krv a chlieb na telo. Lenže, či od nás neodíšiel, keď sa pred zrakmi učeníkov vzniesol na nebesia? A ako je možné, aby keď má jedno nerozdelené telo, rozdával seba všade stále znovu a znovu? Nie je svätá Eucharistia obyčajnou spomienkou, obradom?“ Márne sa kňaz snažil obnoviť vo svojej duši pokoj a vieru. Medzitým prebehlo premenenie, a keď so slovami modlitby rozlomil eucharistický chlieb, rozľahol sa v malom chráme prekvapený výkrik. Pod jeho prstami sa lámány chlieb zmenil na niečo iného. Hneď nepochopil, na čo presne sa chlieb premenil, ale nebola to prosfora. A v kalichu už nebolo víno, ale hustá jasne červená tekutina, podivuhodne podobná krvi. Ohromený mních hľadel na predmet, ktorý mal v rukách - bol to tenký odrezok tela, podobajúci sa ľudskej svalovej tkanine. Ostatní mnísi sa zhromaždili okolo kňaza a omráčení zázrakom neboli schopní skrývať úžas. Kňaz sa pred nimi vyznal zo svojich pochybností a po ukončení bohoslužby padol na kolená a pohrúžil sa do dlhej modlitby. Začo sa modlil? Ďakoval za toto znamenie zhora? Prosil o prepáčenie svojej malovernosti? Jediné, čo vieme iste je, že od tej doby opatrujú v Lanciano už po 12 storočí Krv a Telo, ktoré sa zmaterializovali v chráme sv. Legoncia (dnes Františka). Správa o zázraku sa rýchlo rozlietla po okolí a do Lančana sa začali tiahnuť šnúry pútnikov.

2.

Uplynuli storočia. Zázračné dary sa stali predmetom výskumu vedcov. Od roku 1574 boli s nimi uskutočnené rozličné pokusy a skúmania; v r. 1970–71 boli prevedené experimenty. Odovzdajme slovo samotným vedcom. Profesor lekárskej fakulty Sienskej univerzity Odoardo Linoli, uznávaný expert v oblasti anatómie, patologickej histológie, chémie a

klinickej mikroskopie, vykonal so svojimi kolegami výskum v novembri r. 1970 a v marci 1971; dopracoval sa k záveru: sväté Dary (tak sa hovorí Eucharistii), ktoré sú uchovávané v Lanciano od 8. storočia, sú skutočným ľudským telom a krvou. Mäso je čiastočkou zo srdečného svalu, obsahuje myokard, endokard a blúdivý nerv. Ako telo, tak i krv patria k jednej krvnej skupine, mimochodom práve k tej, ktorá bola zistená pri prieskume Turínskeho plátna. Vedci zvlášť zdôraznili fakt, že najpodivuhodnejšie je zachovanie tela a krvi v priebehu dvanástich storočí počas vplyvu prirodzených fyzikálnych, atmosférických a biologických agens, bez umelej ochrany a špeciálnych konzervantov. Okrem toho – ak je krv privedená do tekutého stavu, je do našich časov schopná transfúzie, pretože si zachovala všetky vlastnosti čerstvej krvi. Dr. Rudgero Bertelli, profesor ľudskej anatómie Sienskej univerzity, uskutočnil paralelný výskum a získal rovnaké výsledky ako Linoli. Pri prevádzaní opakovaných experimentov konaných v r. 1981 za použitia dokonalejšej aparatury a s ohľadom na vedecký pokrok v oblasti anatómie a patológie, boli znovu potvrdené pôvodné výsledky. Podľa svedectiev súčasníkov zázraku materializovaná Krv sa neskôr zrazila do piatich guľčiek rôznej formy, potom zaschla. Zaujímavé je, že každá z nich, vzatá oddelene, váži toľko, koľko všetkých päť spolu! To protirečí základným princípom fyziky, ale je to skutočnosť. Objasniť to sa vedci nepokúšajú. Ani by to nemalo cenu. Je tým iba potvrdené učenie Cirkvi o tom, že v každej čiastočke svätého Prijímania prijímame celého Christa. Takže v Taliansku, v meste Lanciano, v

antickom pohári z jedného kusu horského krištálu sú už 12 storočí pred zrakmi tých, ktorí si prajú, zázračné Dary Pána...

preložené z češtiny

Kázeň na sviatok Uspenia (Zosnutia) Presvätej Bohorodičky

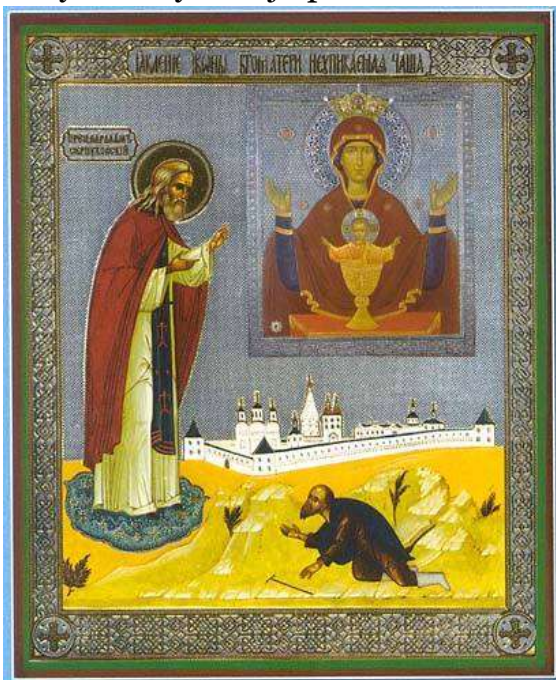
Drahí bratia a sestry v Christu, včera sme oslávili sviatok Uspenia - Zosnutia Presvätej Bohorodičky. Táto svätá udalosť nie je dôvodom na zármutok a žiaľ, práve naopak. Je to deň svetlej radosti a slávy. Matka Božia nezomrela, ale začala nový život, je to začiatok jej Nebeského materinstva pre všetkých, ktorí išli, idú a pôjdu za jej Božským Synom ako za svojim učiteľom a Otcom. Tak ako v deň svätej Paschy spievame: „Christos vstal z mŕtvych, smrťou smrť prekonal a mŕtvym v hrobách život daroval“, tak teraz voláme: „Prešla si k životu, ó, Matka Života, a svojimi príhovormi zbavuješ naše duše od smrti.“ V tomto je ohromná úloha tohto sviatku, hlásenie pravdy, ktorá je najvyššou radosťou, najväčším šťastím pre veriaci dušu – smrti niet, nikdy nezomrieme! Matka Božia nezomrela, jej duša

a neskôr telo boli odnesené Jej Synom do neba a tak našu nebeskú Matku poznáme ako večne živú.

Prvý človek bol stvorený nesmrteľným. Smrť ľudia nikdy nemali poznať. Avšak prvý v raji žijúci človek nesplnil Božiu vôľu a zhrešil. Preto do života človeka vstúpila smrť ako dôsledok hriechu. Človek sa stal telesne smrteľným. Potom sa človek začal oddávať hriešnemu životu, začal klesať nižšie a nižšie až na dno skazy a vášni a zároveň začal zabúdať na svoju nesmrteľnosť.

Z Božského zjavenia o smrti a o budúcom živote vieme všetko. O smrti sa zvyklo hovoriť, ale jestvuje len zastavenie dýchania a činnosti ľudského srdca. V cirkevnej reči sa táto minúta nazýva tajomstvom smrti, vtedy sa duša lúči s telom, opúšťajúc ho ako svoj dočasný príbytok a ako je povedané v slove Božom: „*navráti sa prach do zeme, ako predtým bol, duch potom navráti sa k Bohu, Ktorý ho dal.*“ (Kaz. 12,7). Nezomrie ani naše vedomie, ani všetky naše pocity. V nových podmienkach záhrobného života sa toto všetko prejaví v celej svojej sile a hĺbke.

Naša viera učí, že štyridsiateho dňa po smrti Pán koná predbežný súd nad dušou človeka. V priebehu týchto štyridsiatich dní po smrti prechádza duša človeka zvláštnou cestou mučenia, počas ktorej sa rozpomína na hriechy svojho života. V tretí, deviaty a štyridsiaty deň je privádzaná k Bohu, aby sa mu poklonila. Po poslednom poklone na štyridsiaty deň podľa Božieho Súdu dostáva duša predurčenie buď k večným radostiam, alebo mukám.

Náš Pán je natoľko milostivý, že nenecháva bez Svojej lásky tie hriešne duše, ktoré stoja pred ním, ani slabých vo viere s prvými príznakmi pokánia. Skrze modlitby Cirkvi, silou nekrvavej obete, prinášanej za týchto zomrelých, účinkom milosti na nich, uľahčuje sa osud týchto hriešnikov a ani oni nie sú zbavení nádeje na odpustenie a večnú radosť.

Príde aj deň Posledného Súdu Božieho, nazývaného Strašným. Z Christových slov vieme, že pred týmto súdom budeme stáť nielen so svojou nesmrteľnou dušou. Silou Božou, zvukom archanjelovej trúby budú mŕtvi vzkriesení.

Vzkriesené telá vstanú ako premenené, obnovené, oslobodené od terajších našich chorôb a bied, vstanú, aby sa spojili s nesmrteľnou dušou každého z nás. Na Strašnom súde sa bude každý z nás zodpovedať za všetko, čo urobil vo svojom pozemskom živote.

Každý z náš si svoj údel pripravuje sám. Každý si je strojom svojho šťastia. Cesta k večným radostiam je nám ukázaná v sv. Evanjeliu. Preto prišiel Isus Christos na zem, aby nám ukázal cestu, po ktorej máme ísť a pozval nás, aby sme išli tou cestou za Ním do nebeského Kráľovstva.

Drahí bratia a sestry v Christu, smrti niet, ale na smrť sa musíme celý život pripravovať, lebo smrť – to sú dvere do večnosti. Sv. Grigorij Bohoslov hovorí: „Môj duch tichne, keď si predstavím tú nekonečnú budúcnosť, ktorá leží predo mnou.“ Nespúšťajme svoj duchovný zrak z nebeského Jeruzalema počas celého nášho pozemského života! Nech nás nadchýňa svojou krásou k dobrým skutkom pre spásu svojich duší. Zachráňme svoje duše pre večný život. Nech bude Božia Matka našou Ochrankyňou počas celej našej pozemskej púte. Amen!

2. kázeň

16. nedeľa po Päťdesiatnici

Drahí bratia a sestry v Christu, dnešné podobienstvo je podobienstvom, ktoré nám hovorí o duchovnom živote. Viera je, rovnako ako svetské podnikanie, nebezpečný a neistý podnik. Hovorí sa o tom, že človek môže všetko

stratiť a tiež všetko získať. Kto sa do toho nepustí, síce neriskuje stratu, ale ani nič nezíska.

Duchovný život je ako situácia na vojnovom fronte: v jedinom okamihu môžeš o všetko prísť, alebo všetko získať. Výsledok duchovného života je vždy do poslednej chvíle neistý. Ak človeka ovládne v okamihu, keď sa oddeľuje duše od tela, pýcha, potom je všetko úsilie, ktoré do duchovného života po celý svoj život vkladal, zmarené. A naopak, ak sa niekomu podarí dobrý koniec, môže v poslednej chvíli získať Kráľovstvo.

Spomeňme si na toho lotra, ktorý bol ukrižovaný po Pánovej pravici. Celý život kradol a zabíjal. Dokonca i na kríži sa najprv Spasiteľovi posmieval. Potom ale počul, ako sa Christos modlí za tých, ktorí ho ukrižovali. A pochopil vedľa koho visí na kríži. Bol to bystrý zlodej. Na poslednú chvíľu si ešte stihol ukradnúť raj. Ale vo svojom prípade sa na to radšej nespoliehajme. Isus Christos vraví: "Každému, kto má, bude dané, tomu však, kto nemá, bude vzaté i to, čo má." Všetci sme dostali od Stvoriteľa obrovské bohatstvo - nielen talenty - ale predovšetkým sme od Neho dostali svoj život. Niektorí krátky - niektorí dlhý, niektorí ťažký - iný ľahší, niektorí v chorobe - iní s oceľovým zdravím, atď. Všetci však máme svoj zverený život rozhojňovať duchovne. T.j. vyvádzať ho z pozemskosti do večnosti. A tomu, kto duchovne rozhojňoval svoj dar života, bude na poslednom súde ešte pridané - dostane večnú blaženosť. A čo ten, kto nič nerozhojnil a vyplytval dar života len na svoje potešenie a pozemské záležitosti? Tomu sa hneď po smrti ukáže hrozná pravda, keď uvidí, ako sa všetky "hodnoty" jeho života prepádajú do nenávratna a on prichádza o všetko, čím sa domnieval, že je bohatým. Drahí bratia a sestry, treba si uvedomiť dve veci. Po prvé: všetky dary a talenty sú človeku dávané Bohom. A po druhé: dary sú udeľované ľuďom v rôznej miere, ale zodpovednosť všetkých obdarovaných je rovnaká. Je zbytočné obviňovať Boha z nespravodlivosti, keď jednému dal hrivien päť a inému dve a ďalšiemu jednu. Boh sám vie, čo činí. S istotou vieme len jedno, že Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení (1 Tim 2,4).

S vierou je to ako s ekonomikou (práve podobenstvo o hrivnách nám dovoľuje niečo takéto vysloviť). Ekonomika keď nerastie, tak stagnuje - a stagnácia je úpadok. Uložené peniaze strácajú hodnotu - aby ich človek zachránil, musí ich investovať. Čo to znamená prevedené do duchovného významu? Keď nie je viera v činnosti, tak zomrie. Boží dar nesmie zaháľať. Nestačí si myslieť: "Som veriaci a to stačí." (Viera bez skutkov je mŕtva). Buď je viera hybnou silou nášho života, alebo žiadnu vieru nemáme.

A na záver len toľko, náš Pán nás nikdy nenechá samých, môžeme si byť istí Jeho pomocou. O tom niet pochýb. Každý pravoslávny kresťan vie, akú pomoc dostáva od Boha skrze Cirkev. Aké dary do nej Spasiteľ vložil a my z nich čerpáme v hojnosti. Sú to sväté Tajiny - posvätný pokrm posilňujúci a očisťujúci ľudskú dušu. A to nehovorím o toľkých zázrakoch, rôznych uzdraveniach z nevyliciteľných chorôb a iných mimoriadnych Božích zásahoch na pomoc človeku. Amen!

Diakon Ján Tomáš

„Nyni otpuščaješi“, tropar a otpust

„Nyni otpuščaješi“

Po stichirách na stichovne, po oslávení spomínaného svätca alebo udalosti, spasiteľnej pre ľudí sa v duši kresťana viac a viac objavuje pranie hľadať tento blažený stav pokoja, ktorý je pripravený Pánom pre spravodlivých. A pretože sme počuli vo večernej bohoslužbe ako možno dosiahnuť spásu, ktorá je pripravená Pánom pre všetkých ľudí, voláme k Nemu slovami Simeona Bohoprijemcu, ktorý na konci svojho života uvidel Spasiteľa: „*Nyni otpuščaješi...*“ (Lk 2,29-32).

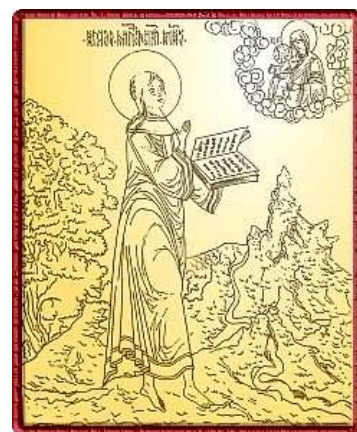
Sv. Simeon Solúnsky hovorí: „*A potom jeden zo slúžiacich, akoby Simeon Bohoprijemca so zbožnosťou prednáša modlitbu: Nyni otpuščaješi. Sv. Simeon prosil oddelenie duše od tela a uvidel spasenie Božie. My prosíme oddelenie duše od utrpení, od nepriateľských pokušení a veľkých duševných a telesných neuhov.*“ A na druhom mieste hovorí: „*Čítame ďakovné požehnanie Bohoprijemcu Simeona a ako on oddelenie od tela považoval za sladkosť, tak i nám predkladá pamätať na odchod, ktorý sa už zjavil a ktorý sa označuje večerom a blahorečiť ho za to, za čo je potrebné*“⁷.

Pre nás veriacich je v tejto modlitbe hlavné to, že na konci každého dňa máme myslieť aj na kresťanské naplnenie či zavŕšenie svojej pozemskej životnej púte, aby sme ako Simeon Bohoprijemca odišli z tohto nepokojného búrlivého sveta v pokoji a s nádejou na milosť, ktorú nám zjavil náš Spasiteľ Isus Christos.

Ďalej bezprostredne nasleduje Trisvjatoje, Presvjataja Trojce a modlitba Otče náš s vozhlasom: „*Jako Tvoje jest' carstvo, ...*“ Tu preniknutí nádejou na Syna Božieho, ktorý sa vtelil cez Pannu Máriu a dal veriacim v Neho právo volať Boha svojím Otcom, môžeme pokojne odísť k spánku, aj keby tento spánok prešiel u nás k smrti.

Tropar

Po vozhlase kňaza po modlitbe Otče náš sa spieva tropar sviatku dňa alebo svätého, na ktorý sa večerňa vzťahuje.

⁷Veniamin, archijep.: Novaja skrižaľ. Tom I., reprintnoje izdaniye, Moskva: 1992, s.97.

Pod troparom rozumieme krátke a stručné modlitebné obrátenie k svätému, alebo k pamiatke Cirkvou oslavovanej osoby, ktorej deň sa slávi v spojení so spomínanou svätou udalosťou, na počesť ktorej bol zasvätený chrám (monastier). Špecifickou osobitosťou tropara je krátka charakteristika oslavovanej osoby a udalosti s ňou spojenej (keď je to sviatok). Po tropari nasleduje bohorodičen⁸.

Tento tropar sa tu nazýva „*otpuštitel'ným*“, pretože sa ním zakončuje večerňa. Výber jednotlivých troparov, ktoré tu spievame, podlieha Cirkvou stanoveným pravidlám.

Otpust

Večerňa sa završuje niekoľkými modlitbami, ktoré majú spoločný názov „*otpušt'*“ (*prepustenie*).

Diakon z ambonu (ak nie je diakon, tak kňaz) hovorí: „*Premudrost'*“, aby upozornil tých, ktorí ostali v chráme na slávoslovie. Ľud odpovedá: „*Blahoslovi*“ a kňaz ich žehná slovami: „*Syj blahosloven Christos Boh naš, vsehda, nyni i prisno i vo viki vikov.*“

Tieto slová podľa výkladu sv. Simeona Solúnskeho sa vzťahujú na slová, ktoré Hospodin vyriekol k Mojžišovi: Som, ktorý Som (2Mjž 3,14) a nachádzajú sa tiež u apoštola Pavla (Rim 9,5)⁹.

Potom sa číta modlitba na utvrdenie pravoslávnej viery a všetkých pravoslávnych kresťanov: „*Utverdi, Bože, svjatuju pravoslavnuju viru, pravoslavnych christijan, vo vik vika*“. Po nej kňaz obracia prosbu k Presvätej Bohorodičke: „*Presvjataja Bohorodice, spasi nas*“, ktorú Cirkev sprevádza oslavovaním Presvätej Bohrodičky: „*Čestnijšuju cheruvim i slavnijšuju bez sravnenija serafim, bez istlinija Boha Slova roždšuju, suščuju Bohorodicu, Ťa veličajem*“. Nato kňaz oslavuje Isusa Christa: „*Slava Tebi, Christe Bože, upovanije naše, slava Tebi*“, na čo ľud odpovedá oslavovaním Presvätej Trojice krátkym slávoslovím: „*Slava Otcu i Synu i Svjatomu Duchu, i nyni i prisno i vo viki vikov. Amiň*“, po čom vyprosuje od Boha zmilovanie modlitbou: „*Hospodi pomiluj, Hospodi pomiluj, Hospodi pomiluj. Blahoslovi*“.

Vyššie uvedené slová otpustu kňaz hovoril obrátený tvárou k prestolu. Teraz sa obracia tvárou k národu, vyprosuje pre neho milosrdenstvo a spásu od Isusa Christa, ktorý

⁸Iljin, V. I.: Vsenočnoje bdenije. Paris: YMCA PRESS, bez udania roku vydania, s. 76 - 77.

⁹ Mirkovič, L.: Pravoslávna liturgika II. Thesaloniki: Vydavateľstvo „Orthodoxos Kypseli“, 1994, str. 22.

vstal z mŕtvych, a tiež, keď berieme do úvahy sviatočnú udalosť alebo oslavovaného svätého, aj na príhovory Jeho Prečistej Matky, svätých slávnych a všetvalných apoštolov i iných svätých, ako to vyplýva z poriadku našej Cirkvi¹⁰.

Potom kňaz udeľuje veriacim Božie požehnanie slovami: „*Blahoslovenije Hospodne na vas, toho blahodatiju i čelovikoľubijem, vsehda, nyní i prisno i vo viki vikov*“. Ľud: „*Amiň*“.

O obsahu odpustu hovorí sv. Simeon Solúnsky nasledujúce slová: „*Kňaz zakončuje bohoslužbu modlitbou, ktorá sa nazýva odpustom. Lebo každý nemá to právo završovať Božské služby a prepúšťať z chrámu, ale k tomu je potrebný odpust kňaza. A pretože kňaz službu začal, túto aj završuje a akoby modlitbou zapečatuje. A táto pečat' nie je nič iné, ako Isus Christos, ktorý prišiel k nám v tele. Preto kňaz, obrátiac sa na Christa, pravého Boha, ako hovorí Jeho učeník Ján: On je pravý Boh a život večný, na príhovory Jeho svätej Matky, od ktorej prijal telo, a všetkých svätých, prosí Ho, aby sa zmiloval nad nami a spasil nás. Lebo sami od seba nemáme nič, ale všetko sme dostali preto, že Christos podľa svojej dobrotivosti sa stal človekom a že Jeho Matka a Jeho svätí sú spomedzi nás*“¹¹.

Takto sa zakončuje sviatočná večerňa. Okrem nej poznáme ďalšie typy večerne, ako napr.: každodenná, malá a veľká (voskresná). Malá večerňa sa slúži pred bdením, ktoré začína večerňou. Je to skrátaná každodenná večerňa, ktorá sa slúži iba v monastieroch. Veľká večerňa (voskresná – v predvečer nedele a sviatočná – v predvečer sviatku) sa môže slúžiť ako samostatná alebo s utreňou na vsenočnom bdení.

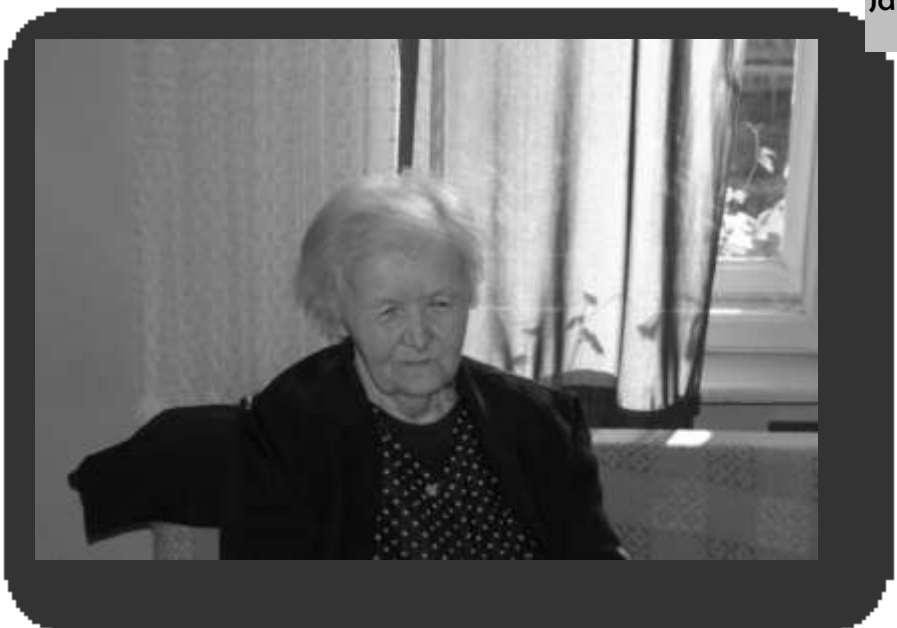
Mgr. Jozef Nemčík, PhD.

¹⁰ Kormaník, P.: Liturgický rok v Pravoslávnej cirkvi. Prešov: PBF PU v Prešove, 1997, s. 56-57.

¹¹ Veniamin, archijep.: Novaja skrižaľ. Tom I., reprintnoje izdanije, Moskva: 1992, s. 99-100.

Nekrológ

Ťažko a smutno je človeku, keď mu zomrie blízky človek, s ktorým prežil dlhú etapu svojho života.

Ja som so svojou starou mamou Helenou Šomodíkovou prežila celých svojich doteraz prežitých tridsať rokov. Boli sme si veľmi blízke, ľúbili sme jedna druhú, boli sme si navzájom oporou. Starká bola skromná žena (pochádzala z chudobnej rodiny), ale vo viere bola silná.

Ani 40 rokov trvajúci komunizmus jej nevyňal zo srdca vieru v Boha, práve naopak. Vo svojich sedemdesiatichpiatich rokoch bola pokrstená a stala sa pravoslávnu kresťankou. Prijat' takéto vážne rozhodnutie v takom vysokom veku nebolo vôbec ľahké. Spočiatku navštevovala sväté liturgie, ale neskôr sa jej už nedalo chodiť. No i napriek tomu sa stále zaujímalala o dianie u nás v Cirkvi, pravidelne sa spovedala a prijímala sväté Dary. Jej zdravotný stav sa začal zhoršovať po starkého smrti v januári tohto roku (manželstvo im trvalo krásnych 58 rokov). A tak aj moja starká odovzdala svoju nesmrteľnú dušu Hospodinovi dňa 15. júla vo veku 82 rokov.

Upokoj, Pane, dušu svojej zosnulej služobníčky Heleny a svätá Helena pros Boha za ňu!

vnučka Jana

Básnické okienko- okno do duše človeka

Preklad chválospevu z Ochridského Prológa pre 11.(24) 08.

Sv. Zuzana (Suzana) + 296

*Rajská ratolesť sadená
a na zemi zošlachtená.
Rástla haluz a vyrástla
a s nebom sa srdcom zrástla.
Čiernou zemou nezčernutá
a zlom zemským nezohnutá.
Zuzana je z Raja vetva
Božím Duchom ozlatená.
Nevestou je Christa Boha
a odmietla syna cára.
Cár sa hnevá, cár jej hrozí,
že zlom prudkým ju ohrozí.
Lez Zuzana viac nečuje,
veď v nej Boží um panuje.
A jej srdce osvietené,
za Christa je zasnúbené.
Príbuzní sa udivili
a Christom sa pokrstili.
Krstili sa jej blížníci
a stali sa mučeníci.
Cár krvavý dvíha ruku,
by Zuzanu dal na muku.
Lež trýzeň je neúčinná,
keď je duša vierou silná.
Padla hlava Zuzanina
a duša jej v Raji stála.
V Raji stojí, vopred Christa
Zuzanina duša čistá.*

Prep. Emilijan (7/20 03.) (8)

*Emiliján veľmi hriešny,
od hriechov ho duša bolí.
Emiliján neútešne,
prosí Boha o odpustenie.
Ó, Najvyšší a predivný,
čo zažína slnku svetlo,
Tebou chór anjelský, bdelý,
život, radosť a raj prijíma.*

*Len po Tebe žíznil, Pane,
vraciam sa Ti pokajane.
Chvála Tebe, blahodárnem,
že skutočne život chápem.
Slzy, slzy, slzy sa ronía,
telo a duch už mi postia.
Zrak od sveta a sluch skrytý,
odpusť, Bože, odpusť mi Ty.
Roľou som pre Tvoju milosť,
vyplej si ma, preor si ma.
Nech mi duša bude živá,
telo nech sa trápi, mučí,
Najhorší som ja z ľudí.
Ajhľa, súdim sám seba,
len Ty, Bože, Ty, nesúd' ma.
Len Teba sa bojím, len Teba!*

Svätý Nikon (Prológ 23.03. Jul, 5,04. Greg. kalendár)

*V tej temnici Nikon uväznený,
dňom a nocou on sa k Bohu modlí.
Nemodlí sa k Bohu za ochranu,
ani pomstiť zlému Quintianu.
Ale o silu vydržať trýznenie,
Boh vypočul vzdychy Nikonove.
Keď v modlitbe Nikon dostal sen,
zjaví sa mu v svetlosti Panenka,
od slnka krajšia a svetlejšia,
od jahniatka belšia a krotkejšia.
Povedľa nej dvaja archanjeli,
v tvárach sú svetlí a veselí.
Výškou svojou do neba siahajú,
navzájom si rieku ukazujú.
-To je Psimif, rieka roz búrená
a jeden z nich Panny sa opýta:
Poslaní sme zabiť Quintiniana.
v tých vlnách pomamného Psimifa.
Ale ako rieku strážime,
Quintinijana nikde nevidíme?
Panna vraví, med jej z úst prekypuje,
veď sa k rieke on sám približuje.
Pokúsi sa cez vlny prebrodiť,
lež kôň pod ním bude spomalený,
Od jeho zubov bude skaličený.
Táto rieka, tá ho má utopiť;
Vaše dielu tu sa má aj skončiť.
To je koniec zlého mučiteľa,
Pre Nikona, môjho svätiteľa.
Panna riekla – všetko sa tak stalo,*

OZNAM

PRAVOSLÁVNÁ CIRKEV OZNAMUJE VŠETKÝM, ŽE SVÄTÉ LITURGIE SA V BANSKEJ BYSTRICI A VO ZVOLENE KONAJÚ STRIEDAVO: JEDNU NEDEĽU V BANSKEJ BYSTRICI V NÁHRADNÝCH PRIESTORCH V AGENTÚRE SOCIÁLNYCH

SLUŽIEB NA ULICI 9. MÁJA Č. 74 (BÝVALÉ DETSKÉ JASLE) SO ZAČIATKOM O 9:30 HODINE. ĎALŠIU NEDEĽU VO ZVOLENE V KAPLNKE ZVOLENSKÉHO ZÁMKU O 10 HODINE. ĎALEJ VÁM OZNAMUJEME, ŽE SA VO VOJENSKEJ KAPLNKE VO ZVOLENE SLUŽIA SVIATOČNÉ VEČERNE, UTRENE A SVÄTÉ LITURGIE. PODROBNEJŠIE INFORMÁCIE DOSTANETE NA TELEFÓNOM ČÍSLE: 0903 170 583. TEŠÍME SA NA VAŠU ÚČASŤ. CHRISTOS MEDZI NAMI!

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail: jankasom@szm.sk, www.pravoslavie.sk